

M. T.

O Bolesławie Olszewiczu w Związku Radzieckim

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 15/3, 646

1970

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Trifonow w artykule *Historia problemu analitycznego wyrażenia prawa okresowości*. Odkrycie Mendelejewa dokonane przed stu laty jest nicią przewodnią w badaniach fizycznych i chemicznych oraz źródłem wielu doniosłych inspiracji naukowych. W. M. Kleczkowski rozpatruje w swej pracy rolę zjawiska kolejnego zapełniania powłok elektronowych $(n + 1)$ w rozwoju układu okresowego. Kolejność ta da się przewidzieć w oparciu o zasady mechaniki kwantowej i teorii budowy atomu. Otrzymane w drodze sztucznych przemian jądrowych w latach 1940—1961 transurany są przedmiotem artykułu G. N. Flerowa i N. J. Tarantina. Znajdujemy tu historię badań i rozważania nad możliwościami dalszej syntezy tych pierwiastków. Pokrewną problematykę porusza też prof. M. Haissinsky, który zajmuje się strukturą siódmego okresu z punktu widzenia uprzednio wysuniętej koncepcji o rodzinach uranowców i kiurawców. Proponuje przy tym autor pewien wariant rozmieszczenia pierwiastków ciężkich w tablicach Mendelejewa.

Zespół artykułów traktujących wszechstronnie o kształtowaniu się układu i konsekwencjach tego odkrycia w nauce współczesnej zamyka chronologiczny wykaz ważniejszych momentów w historii jego rozwoju.

W dziale *Doniesienia i publikacje* umieszczono szereg materiałów dokumentujących kontakty naukowe Mendelejewa z chemikami zagranicznymi. Charakter dokumentalny mają także opublikowane po raz pierwszy materiały dotyczące literackiej spuścizny Mendelejewa oraz losów jego rodziny. W dziale zamieszczono także chronologiczny przegląd problematyki dziewięciu zjazdów poświęconych Mendelejewowi, jakie odbyły się w latach 1907—1965.

Dział zamyka sprawozdanie z obchodów stulecia odkrycia układu okresowego. Z okazji tej odbyło się w ZSRR wiele posiedzeń naukowych w Leningradzie i Moskwie oraz międzynarodowe sympozjum zorganizowane przez UNESCO w Paryżu.

M. T.

O BOLESŁAWIE OLSZEWICZU W ZWIĄZKU RADZIECKIM

Z okazji siedemdziesięciopięciolecia urodzin Bolesława Olszewicza „Woprosy Istorii Jestiestwoznaniija i Tiechniki” (1969 z. 28) poświęciły uczonemu rubrykę *Daty Jubileuszowe*. Artykuł charakteryzuje działalność naukową B. Olszewicza, podkreślając wkład uczonego do rozwoju historii kartografii i geografii polskiej. Najwięcej miejsca poświęcono książce B. Olszewicza *Geografia polska w okresie Odrodzenia*. Zarysowując jej treść autorka artykułu W. M. Fiedczina nazywa książkę wydarzeniem w historii geografii i kartografii oraz źródłem wiadomości dla historyczno-naukowej myśli europejskiej. Wyraża przy tym potrzebę przekładu dzieła na język rosyjski.

Działalność Bolesława Olszewicza nie ogranicza się jednak do publikacji badań. Artykuł wymienia wystąpienie uczonego na Międzynarodowym kolumbijskim zjeździe w Genewie w 1951 r., mówi o jego pracy pedagogicznej na Uniwersytecie Jagiellońskim i Wrocławskim oraz informuje o funkcji kierowniczej pełnionej przez Bolesława Olszewicza w Pracowni Historii Geografii i Kartografii Zakładu Historii Nauki i Techniki PAN. Ze szczególnym uznaniem wyraża się autorka o koleżeńskim stosunku Olszewicza do uczonych zagranicznych.

M. T.